

Κείμενα και συγγραφείς της νεοελληνικής λογοτεχνίας 1830-1880

Διδάσκων: Αναπλ. Καθηγητής Ιωάννης Παπαθεοδώρου

1^η ενότητα: «Εισαγωγή στα ρομαντικά χρόνια»

Ρομαντισμός. Η ανάδυση του μυθιστορήματος. Χαρακτηριστικά της αφήγησης. Η «εθνική» λειτουργία της πεζογραφίας. Ιδεολογίες και νοοτροπίες στα ρομαντικά χρόνια.

Ενδεικτικό υλικό ανάγνωσης

Αλέξης Πολίτης, Ρομαντικά χρόνια, ιδεολογίες και νοοτροπίες στην Ελλάδα του 1830-1880, Ε.Μ.Ν.Ε. – Μνήμων, 2008, αποσπάσματα

http://users.sch.gr/symfo/sholio/istoria/kimena/1830-1880.romantika-xronia_politis.html

Ο Πολίτης διερευνά τους ιδεολογικούς άξονες γύρω από τους οποίους αναπτύσσεται η νεοελληνική κοινωνία της περιόδου 1830 – 1880. Πρόκειται για μια περίοδο όπου το νεοσύστατο κράτος πασχίζει να αποκτήσει τη δική του εθνική φυσιογνωμία, κάτι που αποτυπώνεται στον τομέα της ιστορικής έρευνας (τρίσημο σχήμα ιστορισμού Ζαμπέλιου- Παπαρρηγόπουλου), στην αρχιτεκτονική δόμηση της Αθήνας (έμφαση στο αρχαιοελληνικό στοιχείο), στην επιλογή του

Ενδεικτικό υλικό ανάγνωσης (συνέχεια)

Αλέξης Πολίτης, Ρομαντικά χρόνια, ιδεολογίες και νοοτροπίες στην Ελλάδα του 1830-1880, Ε.Μ.Ν.Ε. – Μνήμων, 2008, αποσπάσματα

http://users.sch.gr/symfo/sholio/istoria/kimena/1830-1880.romantika-xronia_politis.html

γλωσσικού οργάνου της καθαρεύουσας αλλά και στον εθνικό χαρακτήρα της ποίησης, η οποία λειτουργεί ως διαμεσολαβητικό όργανο ανάμεσα σε ποιητή και εθνικό σώμα. Τα παρατιθέμενα χωρία μας βοηθούν να κατανοήσουμε το διανοητικό κλίμα της εποχής αλλά και τα υφιστάμενα προβλήματα κοινωνικοπολιτικής οργάνωσης εφόσον το νεοελληνικό κράτος τελεί ακόμη υπό διαμόρφωση και επιχειρεί να αυτοπροσδιοριστεί στρεφόμενο στο παρελθόν του.

Ελληνική πεζογραφία, 1830 – 1880

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%B5%CE%B6%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1_1830-1880

Στο λήμμα της Wikipedia πραγματοποιείται αναφορά στις κυριότερες τάσεις της νεοελληνικής πεζογραφίας για την περίοδο 1830- 1880. Πρόκειται για ένα διάστημα κατά το οποίο κυριαρχεί η καθαρεύουσα και η παραγωγή μυθιστορημάτων, τα οποία είναι συνήθως ρομαντικά ερωτικά (Λέανδρος, Θέρσανδρος) και ιστορικά (Αυθέντης του Μωρέως, Κατσαντώνης) χωρίς να λείπουν οι απόπειρες αναφορών στη σύγχρονη πραγματικότητα (Θάνος Βλέκας). Το μυθιστόρημα γνωρίζει μεγάλη άνθηση την περίοδο αυτή αλλά και σφοδρές επικρίσεις εφόσον θεωρείται είδος που διαφθείρει τα χρηστά ήθη. Τόσο τα μυθιστορήματα όσο και τα διηγήματα, των οποίων η παραγωγή είναι ισχνότερη, δημοσιεύονται σε περιοδικά της εποχής (Πανδώρα, Ευτέρπη, Θελξινόη, Αποθήκη των Ωφελίμων και Τερπνών Γνώσεων) και από εκεί γίνονται γνωστά στο ευρύ κοινό.

Ανθολόγηση νεοελληνικής λογοτεχνίας (19ος- 20ος)

Πεζογραφία

http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/page_002.html

Το παραπάνω κείμενο αναφέρεται στη νεοελληνική πεζογραφία των χρόνων 1830 - 1880 μνημονεύοντας σημαντικά έργα της εποχής, τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της πεζογραφικής παραγωγής αλλά και τις μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί γύρω από αυτά. Όπως καθίσταται σαφές, το μυθιστόρημα είναι το είδος που γνωρίζει τη μεγαλύτερη άνθηση. Η παραγωγή του διακρίνεται για την ποικιλομορφία της εφόσον οι ερωτικές μυθιστορίες συνυπάρχουν με τα ιστορικά μυθιστορήματα, το μυθιστόρημα ηθών, το πικαρικό ή το λαϊκό μυθιστόρημα. Η λειτουργία της πεζογραφίας αναπτύσσεται πάνω στο δίπολο τέρψη- διδαχή ενώ,

Ανθολόγηση νεοελληνικής λογοτεχνίας (19ος- 20ος)

Πεζογραφία (συνέχεια)

http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/page_002.html

αποκτά και κριτική διάσταση μέσα από έργα που θίγουν τα κακώς κείμενα της σύγχρονης κοινωνικοπολιτικής ζωής. Παράλληλα με τα παραπάνω, πραγματοποιείται μνεία στην εμφάνιση των απομνημονευμάτων, στα αρχαιόθεμα αφηγήματα, στα αφηγήματα που εστιάζουν στη σύγχρονη ζωή αλλά και στα διάφορα είδη δημοσιογραφικού λόγου. Το κείμενο διερευνά πλήθος ειδολογικών κατηγοριών του πεζού λόγου επιχειρώντας να πραγματοποιήσει συνδέσεις με τις συνθήκες της εποχής αλλά και να υπογραμμίσει, όπου αυτό είναι δυνατό, το συντονισμό των Ελλήνων συγγραφέων με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η πρώτη αθηναϊκή σχολή. Ρομαντική ποίηση και πεζογραφία (1830-1880)» [σε συνεργασία με τον Λάμπρο Βαρελά], Νεότερη ελληνική λογοτεχνία (19ος και 20ός αιώνας). Γράμματα II. Νεοελληνική Φιλολογία (19ος και 20ός αιώνας), Β' έκδοση, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2008, σ. 127-157

<https://www.academia.edu/4702152/> Κ 4. Η . 1830-1880 Ν 19 20 . ΙΙ. Ν 19 20 Ε Α 2008 . 127-157

Το κείμενο των Βαρελά και Γαραντούδη διερευνά πτυχές της ρομαντικής ποίησης και πεζογραφίας, όπως καλλιεργούνται από τους εκπροσώπους της Πρώτης Αθηναϊκής Σχολής την περίοδο 1830- 1880. Εκτός από την αναφορά των κυριοτέρων εκπροσώπων, μνημονεύονται επίσης οι κυρίαρχες θεματικές και τεχνοτροπικές τάσεις ενώ εξετάζεται η λειτουργία των λογοτεχνικών έργων σε σχέση με τα αντίστοιχα ιδεολογικά προτάγματα της εποχής. Η Πρώτη Αθηναϊκή Σχολή επηρεάζεται από το ρομαντισμό υιοθετώντας τη ρομαντική μελαγχολία, το θέμα του έρωτα και τη θανατολαγνεία αλλά στρέφεται ταυτόχρονα στη χρήση κλασικιστικών προτύπων, όπως προκύπτει από τη χρήση της

Η πρώτη αθηναϊκή σχολή. Ρομαντική ποίηση και πεζογραφία (1830-1880)» [σε συνεργασία με τον Λάμπρο Βαρελά], Νεότερη ελληνική λογοτεχνία (19ος και 20ός αιώνας). Γράμματα II. Νεοελληνική Φιλολογία (19ος και 20ός αιώνας), Β' έκδοση, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2008, σ. 127-157 (συνέχεια)

<https://www.academia.edu/4702152/> Κ 4. Η . 1830-1880 Ν 19 20 . ΙΙ. Ν 19 20 Ε Α 2008 . 127-157

γλώσσας και την ανανέωση της αρχαίας μετρικής. Η μετάβαση στα κλασικιστικά πρότυπα υποστηρίζεται από τους θεσμούς των ποιητικών διαγωνισμών (Ράλλειος και Βουτσιναίος) και υπαγορεύεται από τις κοινωνικές συνθήκες της εποχής. Η θέση των Νεοελλήνων σε σχέση με τους προγόνους τους αποτελεί μόνιμη δεσπύουσα του δημόσιου προβληματισμού γνωρίζοντας διάφορες παραλλαγές. Το κείμενο βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει το διανοητικό κλίμα της περιόδου αλλά και τους ιδεολογικούς όρους συνύπαρξης ρομαντισμού και κλασικισμού σε ένα ενιαίο παράδειγμα.